

Taalplezier in de Westhoek

inspiratiebrochure

Medegefinancierd door
de Europese Unie

1. Inleiding	4
2. Wat is samen lezen met anderstaligen?	8
3. Verloop van een samen leesmoment	12
4. 7 tips voor een geslaagd samen leesmoment	16
5. Voorbeeldvragen bij de verhalen	20
6. Waar kan u nog terecht?	24

Colofon

Publicatiedatum: april 2026

Verantwoordelijke uitgever:

DVV Westhoek, Woumenweg 100, 8600 Diksmuide

In samenwerking met:

Medegefinancierd door de Europese Unie

1. Inleiding

Deze inspiratiebrochure hoort bij het boekje van Wij Doen Mee Westhoek: *Samen erfgoedverhalen lezen*.

Met Wij Doen Mee Westhoek verwelkomen we nieuwkomers en oefenen we met hen Nederlands. Dat doen we via “Taalplezier in de Westhoek”: samen erfgoedverhalen lezen op maat van NT2. Zo leren deelnemers op een eenvoudige manier hun Nederlands én bouwen ze sociale contacten op.

Voor dit project werkten we samen met verschillende musea en Ilona Plichiaert, geïnspireerd door de aanpak van Faro (Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed).

Wat vind je in dit boekje?

Dit inspiratieboekje helpt jou als vrijwilliger om samen leesmomenen te begeleiden.

Je krijgt:

- praktische tips om samen te lezen met anderstaligen;
- voorbeeldvragen per verhaal, op verschillende niveaus.

Zo kan je meteen aan de slag en maak je van elk samen leesmomenen een fijne en leerrijke ervaring.

Wat is Wij Doen Mee Westhoek?

Een regionaal organisatie-netwerk waarin gemeenten en organisaties samenwerken om nieuwkomers welkom te heten. Via de vierde pijler oefenen ze Nederlands, ook buiten de klas en versterken ze hun sociale netwerk.

Heb je nog geen boekje? Die vind je online terug via de QR-code.

Liever een fysiek exemplaar? Vraag deze aan via wijdoenmee@dvvwesthoek.be

2. Wat is samen lezen met anderstaligen?

Uit inspiratiebrochure 'Samenlezen van erfgoedverhalen' van FARO

Bij samen lezen leest een begeleider een tekst voor, terwijl deelnemers meelesen of luisteren. Er wordt regelmatig gepauzeerd om samen te praten. Anderstalige deelnemers worden uitgenodigd om hun ideeën en ervaringen te delen om zo de verbondenheid en zelfvertrouwen te laten groeien.

Hoe ga je te werk?

- Lees de tekst rustig voor, in korte stukjes.
- Laat deelnemers meelesen of luisteren.
- Pauzeer regelmatig en ga in gesprek:
 - Wie komt er voor in het verhaal?
 - Waar en wanneer speelt het zich af?
 - Wat herkennen ze? Wat vinden ze mooi of vreemd?
- Moedig deelnemers aan om hun gedachten, gevoelens en herinneringen te delen.

Aandachtspunten

Ondersteun gericht

Let erop niet louter woorden en zinnen te verklaren. Ondersteun waar nodig.

Eigen context

Vragen spelen in op de leefwereld van deelnemers. Hou iedereen betrokken.

Veilige sfeer

Geef iedereen de ruimte om te spreken. Iedereen neemt gelijkwaardig deel.

Samen in gesprek

Samen lezen is een authentieke taal oefenkans om de taal te oefenen. Maak er een fijn moment van!

Eenvoudige taal

Stem je taal af op het niveau van de teksten en de deelnemers. Spreek helder en toegankelijk.

3. Verloop van een samen leesmoment

WARM ONTHAAL

Verwelkom iedereen. Een persoonlijke kennismaking geeft meteen een gevoel van vertrouwen.

KADER SCHETSEN

Leg kort uit wat je gaat doen.

SAMEN LEZEN

Start met de titel. Lees een kort stukje tekst rustig en duidelijk voor. De deelnemers lezen mee of luisteren.

PAUZEREN EN PRATEN

Pauzeer regelmatig. Stel vragen over wat er gebeurt, wat opvalt of raakt. Herlees korte fragmenten indien nodig.

AFRONDEN

Kondig het einde aan. Geef ruimte voor een laatste reactie of reflectie. Rond af met een dankwoord en waardering voor de groep.

4. 7 tips voor een geslaagd leesmoment

Begrijp samen

Het gaat niet om elk woord begrijpen, maar om de algemene lijn.

Vertaal niet zelf: leg de wijsheid in de groep.

Houd het eenvoudig

Gebruik korte zinnen en duidelijke woorden.

Vermijd jargon, dialecten figuurlijk taalgebruik.

Laat de groep werken

Stimuleer deelnemers om elkaar te helpen, te reageren en verschillende perspectieven te delen.

Stel concrete vragen

Stel open en concrete vragen

bv. Wat gebeurt hier?

Voorbij verschillen

Let op met verschillendenken.

Zeg niet: 'Hoe is dat in jouw land?',

maar zeg: "Hoe is dat in Afghanistan?"

Open setting

Zit in een kring of U-vorm zodat iedereen elkaar ziet.

10 deelnemers is ideaal, 15 is het maximum om interactie te bewaren.

Wees voorbereid

Wees goed voorbereid door vragen klaar te hebben, maar durf er ook vanaf te stappen en te luisteren naar wat de groep zelf inbrengt.

Aan ieder verhaal is een museum of plaats gekoppeld.

Maak de deelnemers warm om het museum te bezoeken zodat ze het voorwerp waar het verhaal over gaat in het echt kunnen zien.

5. Voorbeeldvragen bij verhalen

Het verhaal van Karel De Blauwer

Karel De Blauwer is een smokkelaar, die op een handige manier elke controlepost wist te omzeilen. Op een keer loopt het mis, waardoor hij tot inkeer komt en terug voor zijn gezin kiest. Dit volksverhaal werd door de erfgoedcel CO7 gekozen, omwille van de herkenbaarheid voor de streek. Het is een typisch grensverhaal.

Voorbeeldvragen

Basisvragen

- Waar woont Karel?
- Wie is Sophie?
- Hoeveel kinderen heeft Karel?
- Wat is het beroep van Karel?
- Wat brengt Karel over de grens?
- Waar staat een standbeeld van Karel?

Verdiepende vragen

- Wat is smokkelen?
- Waarom smokkelt Karel?
- Waarom kan Karel goed smokkelen?
- Waarom is Sophie ongelukkig?
- Waarom wordt Karel gevangen genomen?
- Hoe wordt Karel vandaag gevierd?

Ervaringsgerichte vragen

- Als je Karel was, zou je ook smokkelen?
- Snap je waarom Sophie ongelukkig is?
- Vind je smokkelen gevaarlijk?
- Zou jij meedoen aan de Blauwerstocht?

Per verhaal vind je vragen op drie niveaus, zodat je kan afstemmen op het taalniveau van je groep.

Aan ieder verhaal werd ook een gedicht en extra achtergrondinformatie toegevoegd om dieper in te gaan op het thema.

Om mij ligt een grens

*Ik mag het land in
noch uit. Ik ben lang
niet zo vrij als ik wil. Hoe
ik me ook draai, om mijn
hals ligt een grens van
lood,
ze weegt zo zwaar dat ze
me wurgt.
Het best sta ik stil, roer ik
geen vin.*

*Wil ik weg, dwingt de
grens mij tot een vlucht in
mijn hoofd: klim de berg
op,
daal de berg af en spring
in zee.*

*Zwem ik of val ik weer
eens uit de boot*

*David Troch
voor jou wou ik een thuis zijn
Pelckmans, 2021*

De boom vertelt

Het verhaal gaat over een oude, zieke boom die wordt omgehakt. In zijn stam zie je jaarringen, maar ook een grote zwarte vlek die verwijst naar de pijn van de oorlog. De boom mag niet worden weggegooid, omdat hij een verhaal vertelt over wat er is gebeurd. Zijn stam wordt bewaard in het In Flanders Fields Museum, waar hij herinnert aan de impact van de oorlog op mens en natuur.

Vanzelf

*De rups wordt de vlinder.
De bloesem wordt de kers.*

*Het jaar gaat van de
zomer over in de herfst.*

*De boom begint te kalen.
De vogel verlaat het nest.*

*En jij wordt groot,
maar minder vanzelf
dan de rest.*

Bas Rompa

*Met gekleurde billen zou het
gelukkiger leven zijn*

Averbode, 1996

Voorbeeldvragen

Basisvragen

- Waar groeit de boom?
- Is de boom al oud?
- Wat ziet de boom?
- Waarom vallen er bommen?
- Blijft de boom leven?
- Waarom moet de boom omvallen?
- Wat zie je in de stam van de boom?

Verdiepende vragen

- Is de boom ouder dan de mensen?
- Waarom is het kasteel leeg?
- Waar zijn de mensen heen?
- Gaat de boom stuk door de oorlog?
- Vertelt de boom een verhaal?

Ervaringsgerichte vragen

- Welk deel van het verhaal vind je positief?
- Welk deel van het verhaal is droevig?
- Waarom is het droevig?
- Kan een boom pijn voelen?
- Wie vertelt jou verhalen over vroeger?
- Bezoek jij soms een museum?
- Zie je in leper dat er vroeger een oorlog was?

De Roeschaert

De Roeschaert is een zeemonster, dat de vissers schrik aanjaagt.

Men vertelde dat het dier opdook uit de zee om schepen te laten zinken.

De verhalen over Roeschaert dienden als waarschuwing voor de gevaren van de zee. Dit verhaal werd gekozen door het visserijmuseum Navigo.

Voorbeeldvragen

Basisvragen

- Wat is de Roeschaert?
- Wat is een kabeljauw?
- Wat doet het monster met het schip?
- Waar leeft de Roeschaert?
- Zijn de vissers blij met het monster?
- Welke twee gevoelens hebben de vissers?
- Wat is het idee van de wijze vrouw?

Verdiepende vragen

- Hoe ziet het monster Roeschaert eruit?
- Hoe ziet de duivel eruit?
- Is de Roeschaert een vriendelijk persoon?
- Wat gebeurt er met de visser als hij Roeschaert ziet?
- Wat gebeurt er als een visser niet luistert?
- Hebben de vissers een idee?

Ervaringsgerichte vragen

- Wat vind je nieuw aan dit verhaal?
- Wat vind je raar?
- Ken je een ander verhaal met een monster?
- Is het ook een verhaal met een strijd tussen goed en kwaad?
- Begrijp je dat de zee en haar monster ook boos kunnen zijn op de mensen?

Dolfijn

*Als ik een wens mocht
doen, zou ik wensen
dat ik een dolfijn
was in een blauwe zee.*

*Pats het water in,
pats het water uit,
pats het water in,
pats het water uit,
pats het water in,
pats het water uit,
pats het water in,
pats het water uit,
pats het water uit,
tot het donker wordt*

Harriët van Reek

*Elk versje is een visje: 111
gedichten om voor te lezen*

Querido, 2025

Koffie drinken bij Mietje Deboeuf

Mietje leeft als eenvoudige vrouw dicht bij het front, waar ze soldaten helpt. Te midden van modder, beschietingen en verlies toont ze menselijkheid door de soldaten uit te nodigen voor een kop koffie. Haar verhaal benadrukt de stille veerkracht van gewone mensen die proberen hun waardigheid te bewaren in oorlogstijd. Het Museum aan de IJzer vindt dit een belangrijk verhaal.

Avond

*En 's avonds steek ik
voor ik wegga
het licht vast aan
zodat ik
niet alleen
thuiskom.*

*Iris Le Rütte
Dichter 29:
gedichten over thuis
Plint, 2022*

Voorbeeldvragen

Basisvragen

- Speelt het verhaal zich vandaag af?
- Waar speelt het verhaal zich af?
- Wat speelt er zich buiten af? En binnen?
- Wie is Mietje? Hoe oud is ze?
- Wat doet Mietje, eigenlijk?

Verdiepende vragen

- Hoe voelen de soldaten zich?
- Hoe voelt Mietje zich?
- Drinken jullie soms koffie?
Met wie doen jullie dat?
- Vind je de schilderijen mooi?
- Kreeg jij ook al eens iets cadeau
waar je heel blij mee was?

Ervaringsgerichte vragen

- Mietje blijft in haar huis.
Ze vertelt ook waarom. Begrijp jij Mietje?
- Stel: jij bent Mietje. Het is oorlog.
Blijf jij of vlucht jij?
- Voelt Mietje zich veilig?
- Waar voel jij je veilig?

De lantaarn

Louise de Hem was een Belgische schilderes. Ze leefde in een tijd waar het als meisje niet gemakkelijk was om te schilderen. Gelukkig kon ze in Parijs wel verder schilderen studeren. Ondanks alle moeilijkheden die ze als vrouw ervaarde, kende ze internationaal succes. Haar werk wordt gekenmerkt door een verfijnde techniek en een warme, realistische stijl en vind je terug in het Yper Museum.

Voorbeeldvragen

Basisvragen

- Wat vindt Louise leuk?
- Wat wil Louise later worden?
- Waarom mag Louise niet naar de tekenles?
- Wat leert Louise van Théodore?
- Waarom gaat Louise in Parijs wonen?
- Wordt Louise een kunstenaar?
- Wat is een portret?

Verdiepende vragen

- Wat schildert Louise graag?
- Krijgen meisjes in Parijs tekenles samen met de jongens?
- Wat betekent: Louise is beroemd?

Ervaringsgerichte vragen

- Maakt dit verhaal jij blij of triest? Vertel.
- En jij: hou jij van tekenen of schilderen? Wat is daar fijn/belangrijk aan?
- Dit verhaal gaat over meisjes en jongens vroeger. Louise mocht eerst niet naar de tekenles. Wat vind je daarvan?
- Wat teken je graag?
- Welke kunst vind je mooi?
- Wat is jouw droom/wens?
- Mogen meisjes evenveel dromen als jongens?

Patent

*Er zullen dingen komen
die we nodig zullen
hebben
waarna we vergeten
hoe het was
toen dat nog niet zo was.
Kom laten we nog eens
iets uitvinden
iets wat er niet is maar
waar we meteen in
herkennen
dat we het nodig hebben.
Of bestaat dat al?*

*Joke van Leeuwen
Grijp de dag aan
Singel, 2013*

Verhaal van Martha Bryon

Martha Bryon is een 10-jarig meisje in de Eerste Wereldoorlog. Ze verliest heel haar familie in de oorlog. Ze raakt zwaargewond aan haar been, waardoor ze heel haar leven met krukken blijft lopen. De krukken hangen nu nog altijd in de kerk van Zonnebeke. Haar trieste verhaal vind je terug in het Passchendaele Museum.

In de tuin

*Mijn moeder zingt,
zij ziet mij niet.
Ze hangt de was
op lijnen.*

*Ik schommel bij de
appelboom
en laat me langzaam
deinen.*

*Mijn kleine zusje
in het gras,
met knuffelbeer op
schoot.*

*Ik weet nog hoe het
vroeger was.
Ik ben al bijna groot.*

Johanna Kruit

*Elk versje is een visje: 111
gedichten om voor te lezen*

Querido, 2025

Voorbeeldvragen

Basisvragen

- Speelt het verhaal zich vandaag af?
- Waar speelt het verhaal zich af?
- Wie is Martha?
- Wat gebeurt er met Martha?
- Martha is een vluchteling. Wat betekent dat?

Verdiepende vragen

- Hoe voelt Martha zich?
- Wat doet ze met de krukken?
- Hoe voelt Martha zich, denk je?

Ervaringsgerichte vragen

- Dit is een hard verhaal, een oud verhaal.
Is Martha een dappere vrouw?
- Ken jij een verhaal dat lijkt
op het verhaal van Martha?

De man van het water

Hendrik Geeraert was sluiswachter toen de Eerste Wereldoorlog uitbrak. Hij zette het land onder water, zodat de vijand niet meer door kon. Westfront Nieuwpoort koos het verhaal van deze man, die erin slaagde de vijand tegen te houden. Zijn rustige plichtsgevoel maakt hem tot een held in een tijd van oorlog en onzekerheid.

Voorbeeldvragen

Basisvragen

- Waar woont Hendrik?
- Wat is zijn beroep?
- Waar vaart hij met zijn boot?
- Wanneer leeft Hendrik?
- Wat doen de soldaten en Hendrik?
- Blijft Hendrik schipper?
- Wanneer stopt de oorlog?
- Is Hendrik beroemd?

Verdiepende vragen

- Wat doet de zee?
- Wat gebeurt er in 1914 in Nieuwpoort?
- Wat is een sluis?
- Wat is een held?

Ervaringsgerichte vragen

- Wat doen Hendrik en de soldaten? Wat vind je daarvan/vind je dat slim?
- Vind je dat Hendrik een held is?
- Ken je nog mensen die een held zijn, maar heel gewoon blijven?
- Zou jij ook soldaat worden?

De golf

De golf mag de golf zijn.

*Vraag het een schip dat
door het sop snijdt:
de zee is nooit kalm,
komt nooit tot rust.*

*Dat het in me kolkt en
schuimt,
het roer al eens uit mijn
greep glipt,
de koers kwijt lijkt,
is zo gek niet.*

*De boeg ploegt zich
door bries en storm.
Ik reef het zeil, houd vaart,
hoef aan de kim geen kust*

David Troch

Voor jou wou ik een thuis zijn
Pelckmans, 2021

Duchess, de huiskat

Duchess is de geliefde huiskat van het Talbot House. Vroeger was dit museum het beroemde soldatenhuis uit de Eerste Wereldoorlog. De kat liep vrij rond tussen de soldaten en vandaag loopt er terug een kat tussen de bezoekers. De kat bracht rust en gezelligheid in moeilijke tijden. Voor vele soldaten was ze een kleine troost in een periode van oorlog en onzekerheid.

Muziekjes

*Poes is lief
en poes is zacht.*

*Ik aai muziekjes
uit haar vacht.*

*Als ik thuiskom
zit ze klaar.*

*Poes en ik
verstaan elkaar.*

Stijn De Paepe

*Elk versje is een visje: 111
gedichten om voor te lezen*

Querido, 2025

Voorbeeldvragen

Basisvragen

- Speelt het verhaal zich vandaag af?
- Waar speelt het verhaal zich af?
- Wat speelt er zich buiten af? En binnen?
- Wie is Duchess?
- Wie is Jeanne?
- Wie is soldaat Arthur?

Verdiepende vragen

- Is Jeanne bang?
- Jeanne heeft een pop. Kreeg jij ook al eens iets cadeau waar je heel blij mee was?

Ervaringsgerichte vragen

- Vind je dit een mooi verhaal? Wat vind je mooi?
- Wat is triest in dit verhaal?
- Heb jij ook een kat of een ander huisdier?
- Waar voel jij je thuis?

Even is er geen oorlog meer

Het verhaal speelt zich af aan de rivier de IJzer in Diksmuide tijdens de Eerste Wereldoorlog. Duitse en Belgische soldaten staan tegenover elkaar. De dag na Kerstmis staat een Duitse soldaat aan de oever met de monstrans, die van België is. Hij geeft deze terug aan de Belgische soldaten. Op dat moment verdwijnt de vijandigheid even: blij zingen de soldaten samen "Stille Nacht". Eventjes voelt het alsof er geen oorlog meer is. Dit verhaal wordt verteld in het Museum aan de IJzer.

Voorbeeldvragen

Basisvragen

- Speelt het verhaal zich vandaag af?
- Waar speelt het verhaal zich af?
- Welk rivier stroomt er?
- Welke soldaten zitten aan beide kanten van die rivier?
- Begrijpen jullie wat een monstrans is?

Verdiepende vragen

- Hoe voelt de majoor zich?
- Vieren jullie ook Kerstmis?
- Welke feestdagen vieren jullie?

Ervaringsgerichte vragen

- Begrijp je de majoor?
- Wanneer voel jij je zoals de majoor?
- Wat doe jij dan?

Wens

*Als de maan komt
valt de nacht
ik val nog niet in slaap
ik kijk omhoog
ik wacht

als er een ster valt
zeg ik stil
wat ik het allerliefste wil*

David Troch

voor jou
wou ik een thuis zijn
Pelckmans, 2021

6. Waar kan je nog terecht?

Organisatienetwerk Wij Doen Mee Westhoek

Wil je zelf een samen leesmoment organiseren, wens je meer uitleg over het project of wens je een fysiek exemplaar van het boekje? Neem contact op via wijdoenmee@dvvwesthoek.be.

Website Ilona Plichart

Via <https://www.ilonaplichart.be/> vind je het aanbod van vormingen, workshops en begeleiding van Ilona Plichart als samenleescoach. Je vindt er ook tips over een helder leesbeleid en hoe je in gesprek kan gaan over boeken.

Website Faro

Faro organiseerde een project rond erfgoedverhalen samen lezen. Op <https://faro.be/publicaties/samenlezen-van-erfgoedverhalen-inspiratie-brochure> vind je meer info over het project én kan je andere boekjes en materialen ontdekken.

Bibliotheken Westhoek

Wil je het boekje uitlenen?

Dan kan je terecht bij de bibliotheken in de Westhoek.

Musea

Wil je meer weten over de verhalen of een samenleesmoment organiseren op locatie? Neem contact op met de deelnemende musea.

DIENSTVERLENENDE VERENIGING
WESTHOEK

Medegefinancierd door
de Europese Unie